Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS BESLUT (åttonde avdelningen)

den 3 april 2014*

”Begäran om förhandsavgörande — Direktiv 93/13/EEG — Tillämpning i tiden (ratione temporis) — Omständigheter hänförliga till tiden före Republiken Slovakiens anslutning till Europeiska unionen — Uppenbart att domstolen saknar behörighet”

I mål C-153/13,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Okresný súd Bardejov (Slovakien) genom beslut av den 15 februari 2013, som inkom till domstolen den 26 mars 2013, i målet

Pohotovosť s. r. o.

mot

Ján Soroka,

ytterligare deltagare i rättegången:

Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS,

meddelar

DOMSTOLEN (åttonde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C.G. Fernlund samt domarna A. Ó Caoimh och C. Toader (referent),

generaladvokat: N. Wahl,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Republiken Slovakien, genom B. Ricziová, i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom A. Tokár och M. van Beek, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att i enlighet med artikel 53.2 i domstolens rättegångsregler avgöra målet genom särskilt uppsatt beslut som är motiverat,

följande

* Rättegångsspråk: slovakiska.

Beslut

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 6 och 7 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, s. 29; svensk specialutgåva, område 15, volym 12, s. 169), jämförda med artiklarna 38 och 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Pohotovosť s. r. o. (nedan kallat Pohotovosť) och Ján Soroka, om utsökning av ett belopp hos den sistnämnda med anledning av ett konsumentkreditavtal med Pohotovosť.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 I artikel 3.1 i direktiv 93/13 föreskrivs följande:

”Ett avtalsvillkor som inte har varit föremål för individuell förhandling skall anses vara oskäligt om det i strid med kravet på god sed medför en betydande obalans i parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten.”

4 I artikel 6.1 i direktivet föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna skall föreskriva att oskäliga villkor som används i avtal som en näringsidkare sluter med en konsument inte är, på sätt som närmare stadgas i deras nationella rätt, bindande för konsumenten och att avtalet skall förbli bindande för parterna på samma grunder, om det kan bestå utan de oskäliga villkoren.”

5 Artikel 7 i direktivet har följande lydelse:

”1. Medlemsstaterna skall se till att det i konsumenternas och konkurrenternas intresse finns lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter.

2. De medel som avses i punkt 1 skall omfatta bestämmelser om att personer eller organisationer, som enligt nationell rätt har ett berättigat intresse att skydda konsumenter, får inleda ett ärende enligt nationell lagstiftning vid domstolar eller behöriga administrativa myndigheter, för att dessa skall avgöra om avtalsvillkor som utformats för allmänt bruk är oskäliga och använda lämpliga och effektiva medel för att förhindra framtida bruk av sådana villkor.

3. De rättsliga åtgärder som avses i punkt 2 får, med beaktande av nationella rättsregler, åtskilt eller gemensamt riktas mot flera sådana näringsidkare inom samma näringsområde eller dessas sammanslutningar som använder eller rekommenderar användandet av samma allmänna avtalsvillkor eller liknande villkor.”

6 I artikel 8 i direktiv 93/13 föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna får, för att säkerställa en högre skyddsnivå för konsumenten på det område som omfattas av detta direktiv, anta eller behålla strängare bestämmelser som är förenliga med fördraget.”

Slovakisk rätt

7 I 93 § 2 i civilprocesslagen (Občiansky súdny poriadok) föreskrivs följande:

”En juridisk person, vars verksamhet syftar till att skydda rättigheter enligt en särskild bestämmelse …, får också intervenera till stöd för kärandens eller svarandens yrkanden.”

8 I 251 § 4 i civilprocesslagen anges följande:

”Verkställighet av avgöranden och verkställighetsförfarandet enligt särskilda bestämmelser ... regleras av bestämmelserna i de föregående delarna av denna lag, såvida det inte föreskrivs något annat i en särskild bestämmelse. Frågan ska dock alltid avgöras genom beslut.”

9 I 37 § 1 i utsökningslagen föreskrivs följande:

”Parter i förfarandet är borgenären och gäldenären. Andra personer får vara parter i förfarandet endast i den mån som detta medges i denna lag. När domstolen prövar frågan om ersättning för kostnaderna för verkställigheten är även befullmäktigad förrättningsman part i förfarandet.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

10 Den 10 december 2002 beviljade Pohotovosť en konsumentkredit till Ján Soroka på 10 000 slovakiska kronor (SKK) (332 euro). I konsumentkreditavtalet fanns även en förtryckt fullmakt från Pohotovosť ställd till dess advokat Tomáš Kušnír.

11 Det framgår av beslutet om hänskjutande att den effektiva årsräntan inte angavs i kreditavtalet och att avtalet bland annat innehöll en klausul enligt vilken dröjsmålsränta ska utgå med 0,25 procent per dag, vilket motsvarar en årlig dröjsmålsränta på 91,25 procent.

12 Den 27 mars 2003 bestyrkte notarius publicus erkännandet av skulden i anledning av avtalet, vilket gjorts för konsumentens räkning av Martin Paiček, som i sin tur befullmäktigats av samme advokat, Tomáš Kušnír.

13 Med stöd av denna av notarius publicus upprättade handling, vilken enligt slovakisk rätt utgör exekutionstitel, ansökte Pohotovosť den 26 maj 2003 om utmätning för sin fordran. Den 24 juni 2003 förordnade Okresný súd Bardejov (domstolen i första instans i Bardejov) en förrättningsman att utmäta ett belopp på 474,01 euro.

14 Den 19 augusti 2011 ansökte konsumentskyddsorganisationen Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS (nedan kallad Združenie HOOS) om att få intervenera i utsökningsförfarandet mot Ján Soroka. Den 3 april 2012 avslog den hänskjutande domstolen interventionsansökan från denna organisation med motiveringen att intervention av tredje part endast kan medges i kontradiktoriska förfaranden och inte i utsökningsförfaranden.

15 Den 16 april 2012 överklagade Združenie HOOS detta beslut och gjorde gällande att det var rättstridigt att inte tillåta en tredje part att intervenera i ett förfarande där ansökan om utmätning grundar sig på en skiljedom eller en officiell handling från notarius publicus.

16 Den 19 april 2012 beslutade Okresný súd Bardejov om inhibition med motiveringen att handlingen från notarius publicus inte kunde utgöra en exekutionstitel, eftersom den undertecknats av en och samma person, som samtidigt företrädde såväl borgenären som gäldenären. Enligt den hänskjutande domstolen strider detta förfarande mot tillämpliga bestämmelser i slovakisk rätt, bland annat 22 § 2 i civillagen.

17 Pohotovosť överklagade den 7 juni 2012 beslutet om inhibition vid den hänskjutande domstolen som i sitt beslut angett att det å ena sidan i ett fall där svaranden saknar fast adress, vilket förefaller gälla Jan Soroka, synes lämpligt att Združenie HOOS tillåts intervenera, särskilt som denna organisation i det aktuella fallet avser försvara dennes intressen. Den hänskjutande domstolen har å andra sidan angett att Najvyšší súd Slovenskej republiky (Republiken Slovakiens högsta domstol) den 10 oktober 2012 i ett avgörande i ett annat mål slagit fast att en tredje part endast kan tillåtas att intervenera i kontradiktoriska förfaranden och inte i utsökningsförfaranden, vilka till sin natur inte är kontradiktoriska. En av domarna i den dömande avdelningen i Najvyšší súd Slovenskej republiky var emellertid skiljaktig och anförde att en tredje part visserligen inte borde kunna tillåtas intervenera i hela utsökningsförfarandet men likväl i vissa delar av detta förfarande.

18 Den hänskjutande domstolen har därav dragit slutsatsen att i enlighet med praxis från Najvyšší súd Slovenskej republiky ska ansökan från Združenie HOOS om att få intervenera avslås. Emellertid frågar sig den hänskjutande domstolen huruvida denna rättspraxis är förenlig med bestämmelserna i direktiv 93/13.

19 Mot denna bakgrund beslutade l'Okresný súd Bardejov att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:

”1) Ska bestämmelserna i rådets direktiv [93/13] jämförda med artiklarna 47 och 38 i [stadgan] tolkas på så sätt att de utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning – såsom den aktuella – enligt vilken en juridisk person som har till syfte att skydda konsumenter förbjuds att intervenera till stöd för en konsument i ett utsökningsförfarande avseende en skuld som har sin grund i ett konsumentavtal och där konsumenten inte företräds av en advokat?

2) Ska de i den första frågan nämnda EU-bestämmelserna tolkas på så sätt att konsumentens och intervenientens grundläggande rättighet till ett effektivt rättsmedel i den mening som avses i artikel 47 i [stadgan] har åsidosatts när en juridisk person som har till syfte att skydda konsumenter förbjuds att intervenera i ett utsökningsförfarande och konsumenten inte företräds av en advokat?”

Förfarandet vid domstolen

20 Genom skrivelse av den 4 juli 2013 har Pohotovosť meddelat domstolen att företaget den 26 mars 2013 återkallat sitt överklagande och att den hänskjutande domstolen enligt nationell rätt måste avskriva ärendet. Denna domstols inhibitionsbeslut av den 19 april 2012 vinner därmed laga kraft.

21 Den hänskjutande domstolen har i skrivelse av den 3 december 2013, som svar på en fråga från domstolen om huruvida den tvist i vilken denna domstol hade framställt sin begäran om förhandsavgörande fortfarande pågick och huruvida denna domstol i så fall fortfarande vidhöll sin begäran, angett att Krajský súd v Prešove (regional domstol i Prešov), genom beslut av den 31 oktober 2012, dels upphävt beslutet av den 3 april 2012 att avslå interventionsansökan från Združenie HOOS och återförvisat ärendet till den hänskjutande domstolen, dels slagit fast att det saknas anledning att döma i saken vad gäller överklagandet från Pohotovosť av inhibitionsbeslutet av den 19 april 2012. Den hänskjutande domstolen har under dessa omständigheter anfört att den anser att ett svar på de ställda frågorna är nödvändigt för att avgöra frågan om intervention i utsökningsförfarandet och att den därför vidhåller sin begäran.

Domstolens behörighet

22 Enligt artikel 53.2 i domstolens rättegångsregler får domstolen, om det är uppenbart att den saknar behörighet att pröva ett mål, när som helst, efter att ha hört generaladvokaten, avgöra målet genom särskilt uppsatt beslut som är motiverat, utan vidare handläggning. Denna bestämmelse ska tillämpas i förevarande mål.

23 Det framgår av beslutet om hänskjutande att det enda konsumentkreditavtal som är aktuellt i det nationella målet ingicks den 10 december 2002, det vill säga före Republiken Slovakiens anslutning till Europeiska unionen den 1 maj 2004.

24 I likhet med vad Europeiska kommissionen har angett i sitt yttrande är EU-domstolen enligt sin fasta praxis endast behörig att tolka unionsrätten, vad avser dess tillämpning i en medlemsstat, från och med dagen för den statens anslutning till Europeiska unionen (se dom Ynos, C-303/04, EU:C:2006:9, punkt 36, dom Telefónica O2 Czech Republic, C-64/06, EU:C:2007:348, punkterna 22 och 23, dom CIBA, C-96/08, EU:C:2010:185, punkt 14, och beslut Semerdzhiev, C-32/10, EU:C:2011:288, punkt 25). Domstolen har för övrigt redan haft att tillämpa denna rättspraxis vad gäller en begäran om tolkning av direktiv 93/13 i samband med ett konsumentkreditavtal som ingåtts före Republiken Slovakiens anslutning (beslut SKP, C-433/11, EU:C:2012:702, punkt 36).

25 Mot denna bakgrund slår domstolen, med stöd av artikel 53.2 i dess rättegångsregler, fast att det är uppenbart att den saknar behörighet att besvara de frågor som har ställts av Okresný súd Bardejov.

Rättegångskostnader

26 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (åttonde avdelningen) följande:

Det är uppenbart att Europeiska unionens domstol saknar behörighet att besvara de frågor som har ställts av Okresný súd Bardejov (Slovakien) genom beslut av den 15 februari 2013.

Underskrifter